

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Feloldó szerkesztő: Dr. Kiss Pál
Főmunkatárs: Dr. Nagy Sándor

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Dessewffy-tér 7. szám alatt.

Telefon szám 124.
Hirdetéseket díjszabás szerint közlünk.

Kiadó és laptulajdonosok:
Dr. Kiss Pál és Lepsits Kálmán

Szegénységünk okai.

Makó, július 27.

Nincsen azon mit szépitgetnünk, nem is szegény, hogyha bevalljuk is, nagyon szegény ez a mi városunk. Szinte alapos az aggodalmunk, hogy a fejlődő igények egyszer csak megroppantják az egész erejét s nem tud tovább menni.

A mai nemzedék előtti öregeink rosszul gazdálkodtak a város vagyonával. Vagy tudatlanságból, de még inkább a bűnösségig menő felelőtlenséggel s nemtörődomséggel ehhez harmincadjára engedték át sok olyan intézményt, melyekből a város későbbi fejlődését előmozdító anyagi erők sarjadzhattak volna.

Talán elég volna csak azt említenünk, hogy városunk régi urai milyen előre nem látó könnyelműséggel engedték ki a város tulajdonából ártéri töltéseinket. Ma már minden ártéri adózó polgártársunk sirva gondolhat elődeink bölcseségtelenségére, mely máig is már az ártéri adózás legsúlyosabb terhe alá hajtotta a lakosság legalább is háromnegyed részét. A város jövőjéről gondoskodó mai magisztrátus is fejesóválással káromolhatja azt az oktondiságot, mely egyik legnagyobb városi közjöveldelmi forrássá válhatott ezen intézményen lelkiismeret furdalás nélkül képes volt tudni.

Mert bizonyos az, hogy míg egyfelől polgártársainknak nem volna ez a terhes ártéri adózása, más oldalról a város, mint erkölcsi testület szép jövedelmet szedhetne abból, ha ma is a városé volna a marosi töltés-test.

Aki mindezek hallatán kétségkedő, nézzen csak át a szomszédos kis Apátfalvára. Ezt a falut is — mondhatni egészen körül folyja a veszedelmes Maros, hatalmas töltéstest védi a községet ott is a netaláni árvíz veszedelemtől. Apátfalva lakosai mégse fizetnek egyetlen fillér ártéri adót se, sőt hasznot is tudnak húzni abból, hogy nagy töltésük van.

Azután ott van a marosi rév-vámszedési jog. Ezen egyik legbusásabb jövedelmi forrásunkat is csekély évi egy aranyért, vagyis tíz, mondó tíz koronáért s hozzá még negyven évi lekötéssel adta oda a város képviselőtestülete 1881-ben az Arad-csanádi vasúttársaságnak. Kiszámíthatatlan az a jövedelem, amelyet így szintén könnyel-

műen eldobtak e városról a város urai. Elég annyit megjegyeznünk, hogy e jog már eddig is évi 20—30 ezer korona hasznot hozott a vasúttársaságnak s ez a jövedelem évről-évre rohamosan emelkedik. S nekünk a lekötöttségünkben még mindig tíz évnél is több van hátra.

Vagy ott van tizenhárom év előtti időnkől a városnak villanyvilágítással való ellátása. Más városok házi kezelésben busás jövedelmeket hoznak ki abból, hogy a villanyt falaik közé bevezették, mi nálunk meg szinte elviselhetetlenül terhes szerződés guszába kötötték akkori előjáróink nemcsak a várost, mint erkölcsi testületet, hanem ezzel egyes lakóit is — teljes ötven esztendőre. Nemhogy egy fillér jövedelmet se kap a város, hanem évi huszezer korona körül kell fizetnie a közvilágításért, e mellett az egyes lakosok alig bírják viselni e világítás hallatlan drágaságát.

Nem akarjuk e gazdálkodás sorozatát folytatni.

Reftenetes városi gazdálkodások voltak ezek, melyek a mai állapotot megteremtették. Lelkiismeretlen könnyelműség s a belátásnak és előrelátásnak igazán a teljes hiánya kellett ahhoz, hogy nemcsak a várost, hanem lakosait is már jó előre ennyire megnyomorították s jövő fejlődését ennyire gátoló cselekvényeket s mulasztásokat követtek el.

A nyolcvanas és kilencvenes évek tüntetik fel különösen a városi gazdálkodásnak mérhetetlen slendriánosságát.

Ha ma a mi kezünkben volna a védőtöltés tulajdona, ha mi szedhetnők a marosi révvámost, hogyha házi kezelésünkben volna a villanyvilágítás: ez a három intézmény nemcsak hogy elegendő volna arra, hogy mai száz százalékra tenő pótdadónkat egyszerre eltüntesse, hanem ezenkívül még busás jövedelmünk is volna.

Am ma már ezek miatt hiába rekvimínálunk. Semmit sem ér az ezek miatt való panaszunk.

De nagyon helyén valónak látuk, hogy a multak ezen szinte legnagyobb három hibájára rámutassunk.

Mai időnkben is nagyon sok függ attól, hogy a város urai — előjáróság s képviselőtestület — miként sáfárkodnak azzal a megbizatással, melyet kizárólag azért ruházott rájuk közönségünk, hogy

e város jelenére s jövőjére csakis jól végezzenek.

Jó lesz, ha mindig előttünk lebeg, hogy mai nyomoruságos gazdasági helyzetünk tisztára elődeink bűnének a következménye. Nagyon vigyázzunk, nehogy mi is ilyen bűnökbe essünk. Uppen elég volt a várossal szemben elkövetett bűnök-ből. Alig kell már több, hogy városunk sok anyagi bajában végkép elmerüljön. Ha pedig lehet, igyekezzünk a multak bűneit is kireparálni. Mert különben baj lesz!

kp.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

(Technikázás.)

Mára nem jutott szóhoz a t. Ház asztalára. A legtisztább és leghamisítatlanabb technikázás folyt, a mára várt szóhoz: *Batthyány* Tivadar még mindig rekedt és ezért csak szombat fogja beszédét elmondani.

Ma egy óráig szavaztak és mert két szavazás maradt még tegnapról, négy névszerinti szavazást pedig csak meghozott a mai nap is, jut is marad is még holnapra is. Egy óra után az interpellációkra került a sor.

A munkapárt részéről *Márkus* László jelentette be, hogy szeretne beszédet mondani. A vitarendőbizottság úgy határozott, hogy *Márkus* pénteken beszélhet összesen negyven percig. Addig végeznie kell. Aztán jön megint a szavazás.

A folyosón az ellenzék körében nagy visszatetszést szült a kormány-pártnak tegnap éjjeli dunai dorbézolása, a nagy eszem-izom az éjjeli hajón, pezsgőzés, cigány — mind magánviseli a *november 18-iki Tisza-féle itatásokat*. Ezért a *muriért 11.700 koronát fizetni csak azért*, hogy a kormány-párt nagy jókedvét ilyen ázsiai módon demonstrálja, kissé tulmagas ár.

De ehetnek, ihatnak, cigányozhatnak, amennyi beléjük fér. Az ellenzék áll a maga helyén. *Józannul*. A kormány pedig *részegen*, de bukni fog.

A Ház mai üléséről tudósításunk a következő:

Kabós Ferenc alelnök negyedtizenegy órakor megnyitja az ülést.

Hitelisítik a mult ülés jegy: 36-könyvét.

Elnök bejelenti, hogy *Csermák* Ernő, *Hercegh* Sándor, *Sümegei* Vilmos és *Vertán* Endre szabadságot kérnek. (Zaj.)

Justh János kéri, hogy egyenkint tétessék föl a kérdés.

Elnök így jár el, s jelenti, hogy névszerinti szavazást kértek. Először *Csermák* Ernő kérése fölött szavaznak, azután közben levő szavazatokkal a többiek fölött.

A szavazás eredményeképpen a Ház a kért szabadságot megtagadta mindenik kérvényezőnél. Következik az interpellációknak felolvasása.

Elnök javasolja, hogy az interpellációkra 1 órakor térjenek át. (Helyeslés.) Napirenden további két szavazás van: *Benedek* János és *Papp* Zoltán kérvénye fölött. Az elnök a szavazást elrendeli. Megállapították ezután a napirendet majd áttért a Ház interpellációkra.

Jackó Pál a boszniai postatakarépenztár ügyében terjeszt elő interpellációt a miniszterelnökhöz. Helyteleníti, hogy a postatakarépenztár, mely tudvalevőleg paritásos intézmény, legalább ez idejű intézkedésünk szerint, mert egyébként közigazgatásilag csak Magyarországhoz tartozik, nem tartja be a paritás elvét és magyar ügyfeleihez és német feliratu és német nyelvű leveleket intéz. Kéri a miniszterelnököt, hogy ezen sérelmeket orvosolja.

Benedek János: Egy *Vidra* Imre nevű orosz szötevénynek kiadatása dolgában intéz interpellációt az igazságügyminiszterhez. Helyteleníti, hogy ezen politikai menekültet a magyar igazságszolgáltatást az orosz hatóságoknak kiadta. Felvilágosítást és rectificálást kér az igazságügyminisztertől.

Székely Ferenc igazságügyminiszter: Ismerteti az ügyet és kijelenti, ami egyébként már köztudomású, hogy az itt letartóztatott 2 rab közül az egyiket szabadon bocsátották, a másikat ezt a *Vidra* Imrét törvényeink és az Oroszországgal fennálló egyezményeink értelmében ki kellett adni az orosz megkereső hatóságoknak. Hosszasan inkokolja az igazságszolgáltatás eljárásának helyességét és kéri válaszában tudomásul vételét.

Benedek János nem veszi tudomásul.

A ház azonban tudomásul vette.

A polgármester szabadságon. *Gálambos* Ignác dr. polgármester hat hétre terjedő szabadsága a mai nappal vette kezdetét, ezért átadta hivatalát *Gera* Sámuel városi főjegyzőnek, ki a polgármestert távollétében helyettesíti.

Lapelárusítók felvétetnek

Sétatereink

és a marosi-fürdő.

Bizonyára senki se mondhatja, hogy Makón fölös számmal van sétater, avagy üdülő hely. Különösen a mostani alig elviselhető, szinte tűrhetetlen hőségben gondol epekedve az ember arra, hogy minő boldogság volna egy kis erdőcske, avagy park, ahol legalább lélegzet-vételhez jutna. — Aki az utcákon kénytelen lézengeni úgy érzi magát, mintha fojtogatnák. Reá fekszik még agyára is a kiálthatatlan hőség, alig képes lélegzetet venni és a mi küzdő ereje megmarad, azt is majd elnyeli a rengeteg por.

A város vezetősége sorakoztatott egy pár fát a tehénjárási gazdaság területén, de mikor lesz még abból árnyas hely. Az igaz, hogy a faesemények alatt szépen megterem a hagyma, meg a zöldség, mert gazdasági szempontból szükségesnek találtatott, hogy a növekvő fák alját bérbe adják. Ígyekszik is a buzgó bérlő, fölös szorgalommal a föld erejét a hagyma s zöldségnek kihasználja. A fák pedig, vagy meg emberkednek, vagy nem.

Arról nem is jó beszélni, hogy a gyalogjáró szegény ember mennyi port nyel, mennyire eltikkad, mire a „tett helyre”, a „parkba” eljut, — majd ha lesz!

Eláruljuk, hogy van még Makón egy erdő is, vagy legalább egy esinos faesport, de mi a mult emlékei szerint, kényeskedve, erdőnek nevezik. A ludvári erdőről van szó.

A legtöbb ember azt tartja, hogy ez még messzebb van, mint a Maros partja, a városi liget, sőt a ludvári erdőhöz alig lehet eljutni, sokan az útját sem tudják.

A multkoriban is így nyilatkozott valaki, azonban egy ügyes vezető, szinte szülő utakon egy-kettőre a töltéshez vezet, ahol már a ludvári erdő terül el. Bámúlva nézett szét a járatlan makói polgár a magas töltésről.

Csodálkozva vette észre, hogy egy igazán kedves fekvésű szép erdőcske, milyen közel volna a városhoz, ha a szállókön keresztül utat nyitna a város. Elragadtatva beszélt az úde friss levegőről, a mi a nyári hőségben élvezhető a ludvári erdő fölgyűfái, nyárfái között. A töltésben pedig sűrű gyümölcsfás szőlők nyújtanak gyönyörű kilátást és felejtetik a városi fűledd, poros levegőt.

Hát mi gátolhatja Makó városát abban, hogy a ludvári erdőhöz könnyű legyen a hozzáférhetőség és az erdő kellemes szórakozó, üdülő helyé alakíttassék át?

A vasuti átjáró kérdése, ha nem is jogérvényesen, de a vármegye intézősége által kedvezően van eldöntve és biztosra vehető a felső hatóság jóváhagyása is. Köteles az Acsév, gondoskodni akár felüljáró, akár alagút kiépítésével kényelmes és veszélytelen átjáróról.

Ez az út a Lonovits-sugárút toroklatánál fog a szőlők felé vezetni. Képzeljük már most egy egyenes vonalat a védőtöltésig. Kézenfekvő, hogy a legrövidebb idő alatt a ludvári erdőhöz jutnánk. Az odáig vezető út árnyas, hős gyümölcsösön keresztül vinne.

Maga a ludvári erdő átalakítása alig kerülne valamibe. Egy pár utat vágni, rendben tartani, nem kerülhet nagy pénzbe. Akadna minden bizonynyal vállalkozó szellemű vendéglős, aki nem is nagy kockázattal nyári vendéglőt nyitna, külön, szép parkot létesítne és tartana fess és meg volna oldva a kérdés igen könnyű eszközökkel.

A mostani Maros fürdő misériait nem kell fejtegetni. Eléggy ismerni azt mindenki. Talán erről nem is egészen a fürdés tehet, mert a fürdő, különösen távolágánál fogva, nem eléggé

látogatott és így nem kellően jövedelmező.

Az ismertett ut létesítése által a ludvári erdő segélyező Maros rész is oly közel esnék, hogy a Maros fürdő okvetlenül oda kerülne. Milyen olesón és milyen kényelmesen ki lehetne így használni ezt az Isten adta gyógyfolyót fürdőzésre, felüdülésre.

Igazán csodálatos, hogy eddig még mindezt nem váltotta valóra Makó városa. Pedig még rá se fizetne a vállalatra és polgárainak nyújtana valamit a 120 percentes póttadók ellenében.

N.

Észrevételek

ártézi kutaink vizéről.

Mióta ezelőtt 35 évvel Zsigmondy mérnök a szomszédos Hmvasárhelyen az első ártézi kutat felépítette, azóta az Alföldön az ártézi kutak annyira elszaporodtak, hogy azoknak ma se szere, se száma. Alig van azonban város az Alföldön, hol annyi ártézi kut volna, mint Makón. És itt el lehet, sőt el is kell mondanunk, hogy sehol se bannak oly könnyelműen a természetnek a nagyszerű adományával, mint Makón.

Arra nézve, hogy kimutassuk, milyen helytelen gazdálkodást üz Makó az ártézi kutak vizével, összehasonlítást kell tennünk más városokkal.

Földtanilag bebizonyított igazság, hogy az ártézi kutak mai nagy száma erősen csökkenti a föld belsejében levő források vízszolgáltatási képességét, mégis nyakra-főre furják nálunk az ártézi kutakat. Ennek ugyan nem annyira Makó város az oka, hanem a fölöttes hatóság, mely a furási engedélyt minden esetben megadja. Annak azonban már határozottan Makó város vezetősége az oka, hogy nálunk oly sok víz vesz el semmire, megypredába.

Ugy áll ugyanis nálunk a dolog, hogy a mikor egy ártézi kut megépül, az gyakran évekig áll minden felépítmény nélkül. Szabadon ontja vizét ilyenkor, de akkor is, ha meg van a felépítménye.

Egészen másként van ez Hódmezővásárhelyen és Szentesen. E két városban, különösen az utóbbiban egyetlen ártézi kut táplál fölösleges vizével egy oriai közfürdőt, azonkívül még mindig elég vizet ad a város locsolására is.

Nálunk a hatóság sohase gondolt ilyen közfürdő létesítésére, pedig ez nemcsak anyagilag jövedelmez, de egyuttal nagyban hozzájárul a polgárok egészségének biztosításához. Nálunk az ártézi kutak vize fölött arra jó, hogy megrontsa a levegőt, mert ha az ártézi kutak vize az árkokban poshad, mint az nálunk van, bizony nem szolgál az levegő javítására. Más oldalról pedig az utcák locsolása is a jövő zenéje mi nálunk.

Az utóbbi időben több társasági ártézi kut épült Makón. Távol áll tőlünk, mintha az ügyes vidéki vállalkozókat értenni akarnánk. Ezek ugyanis ártézi vizet vezetnek be egy-egy ártézi kutról 30—35 házhoz 310—310 koronájával.

A vállalkozók élelmességéről csak az a elismerés hangján lehet szólni, mert ők nem tettek egyebet, mint nagyszerűen kihasználták a maguk érdekeinek előmozdítására Makóváros élhetetlenségét.

A szomszédos városokban is vannak, főleg pedig Szentesen ilyen társasági ártézi kutak. Azokat azonban nem vállalkozók építik, hanem maga a város, hol a város egy-egy vízbevezetést 140—150 koronáért készít és azt a polgárok épüget, mint az aszfalt járda költséget, fizetik be a város pénztárába.

A városnak még így is tisztességes jövedelme van az ilyen kutakból.

Makón erre nem gondolt soha a hatóság, hanem arra igen, hogy kiadta a létesítendő marosparti sétány tala-ját hagyma termelés céljaira, hol a mit a réven nyer, elveszti a vámon. Mert, hogy a hagymatermelés azokra a fejlődő kis fákra nincs jó hatással, azt mindenki belátja.

Sok mindent lehetne még az ártézi kutak vizének gazdaságos kihasználásáról mondani, de elégnek tartjuk ezeket. Másból a leirt módon bannak el az ártézi kutakkal, ezért azzal zárjuk sorainkat, hogy ugyan miért nem jár így el ez az adók terhe alatt görnyedő Makó?

Kecskemét fél a vihartól.

A nagy hőség talán egy város lakosságát sem ejti annyira kétségbe, mint Kecskemétét. A nagy alföldi város egyenesen retteg attól a várható vihartól, amely a legközelebbi napokban mégis csak fel fogja vátani a meleget. Kétségtelen, hogy a vihar a dűledező és földrengés által megrongált házakat le fogja dönteni. A városi főmérnök erre való tekintettel ma rendeletet bocsátott ki, amelyben felszólítja lakosságát, hogy a tetők repedéseit ideiglenesen sürgősen fedjék be.

A zsidótemplom meggörbült gömbtornyát félig már ieszdedék. A nagy veszéllyel járó munkálato-kért 5 korona óradíjat fizetnek a munkásoknak. Az újabb adománnyok közül Nemeskéri Kiss Pál volt belügyi államtitkár és a Temesvári Eisd Takarékpénztár küldöttek nagyobb összeget.

Az épületkarok felbecsülésére alakult bizottság megkezdte működését, hogy javaslatot tegyen a házostály- és a házbéradó leírására vonatkozólag. A király adományain kívül csak 92.000 korona folyt be, ami nagyon kevés, főleg azért, mert a katasztrófa első napjaiban egy milliót reméltek.

A főpostán még a Bndapestről kirendelt kiegészítők is dolgoznak és a kecskeméti személyzet fölvaltva 3—3 napi szabadságot kapott, hogy saját ügyeit elintézhesse. Az építkezések pénz hiányában nagyon nehezen indulnak meg, mindenki az állami kamatmentes kölcsönt várja. A mentő munkálatoknak áldozatuk is van, Mészáros Ferenc, harmadik évét szolgáló szabadkai utászkatona, a ki a városháza tornyáról leesett és agyarázkódást szenvedést. A csapatkórházba vitték.

Telefon mizériák.

Miért nem intézkedik a kormány.

Az állam sok üzletében rosszabb, mint a legkalmárabb lelki magánember. Arra van gondja, hogy üzlete révén besöpörje a legbusásabb jövedelmet is, de már azzal nem sokat törődik, hogy üzlettelét miként elgíti ki.

Évek hosszú sora óta kérjük a nagyváradi postaigazgatóságot, tegye végre lehetővé, hogy ne 4—5 óra hosszat kelljen várniuk, míg egy Budapesttel való telefon összeköttetést kapunk.

Sok könyörgésre kaptunk már „igéretet”, melyet azonban, Isten tudja, mikor akarnak beváltani.

Lehetetlen ezt azt állapotot tovább tűrni!

A kormány a rendkívül terhes adókat a kereskedőktől betudja vasadni, de a kereskedeleme oly nagyon fontos telefon összeköttetések hamarabb való lebonyolításáról már nem

gondoskodik. Nem törődömséggel kezeli az egész dolgot, az improduktív katonaságra tulontul is nagy a gondja, de a produktív kereskedelem neki igazán csak — smarn.

Makónak és a megyének a telefonforgalma ma már olyan nagy, hogy egy direkt vonal már is szükségessé vált. De úgy látszik, fontosabb dolga van a kormánynak, mint hogy a magyar kereskedelmet előmozdítsa.

Ilyen dolgokkal jobb lenne törődni és a számos ígérletet végre valahára már egyszer be is váltani.

Talán nincs az országnak egyetlen városa se, mellyel olyan mostohán bannak, mint velünk.

Ezzel a hanyagsággal és nemtörődömséggel naponta ezrekre menő kárt okoz a kereskedelemnek a kormány.

Jó volna, ha végre már eredményo lenne számtalan könyörgésünknek és a postaigazgatóság sürgős kérelme folytán végre eljuthatnánk oda, hogy egy új telefonvonalat kapunk. Mert így gazdálkodni tovább teljesen lehetetlen. Nem is szólva arról, hogy délután 9 órától már — telefon dacára, elvan városunk zárva a világ forgalmától.

Ha az állam bevezette a telefonforgalmat, akkor tegyen is eleget megkötelezettségének és ne húzza — vonja egy fontos — közérdekű dolognak elintézését, mert ahhoz csak minden polgárnak joga van, hogy keservesen megkeresett garasaiért, melyet az államnak pár percnyi szolgálataért ad, hogy azért egy életben és elodázhathatatlannul sürgős intézmény időszzerű és fontos kereszttelvitelét leghatásosabb alakban követelje.

Egy kereskedő.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Naptár. Július 27. Csütörtök. Római kath. Pantaleon vt. Protestáns: Pantaleon vt. Gör.kath: Julius 14. József pk. — Napkél 4 óra 30 perckor, nyugszik 7 óra 40 perckor.

Időjárás. A budapesti meteorológiai intézetnek Makóra érkezett jelentése szerint a következő időjárás várható: Helyi zivatarok és a hőség csökkenése várható. Sürgönyprognózis: Zivatarok, között hűvösebb. Déli hőmérséklet: 33-2 C.

FELELŐS SZERKESZTŐ TELEFONSZÁMA: 83.

Regényünk. A „Makói Független Ujság” vasárnapi számában egyik kiváló írónk által irt szenzációs regény közlését kezdi meg. A regény hatásaiban minden szórakozást felül fog mulni, mert telisded teli van érdekesebbnél érdekesebb s izgatóbbnál-izgatóbb jelenetekkel és fordulatokkal az egész regény. Ezen regényünkre már most felhívjuk olvasóink figyelmét.

Áthelyezés. A pénzügyminiszter Stuller József pénzügyigazgatót a makói pénzügyigazgatóság éléről a székesfehérvári pénzügyigazgatóságához helyezte át.

Tanácsülés. Makóváros tanácsa pénteken délelőtt tartja rendes heti ülését, mely délelőtt 10 órakor veszi kezdetét.

Téglajárdák átvétele. Makóvárosa tavasz folyamán több utcán épített téglajárdát, melyeket ma vett át a város főmérnöke és a gazdasági szaktanácsos.

A Kálvária-utcai ártézi kut. Csánki Imre ártézi kut építő a Kálvária-utcán is épített egy ártézi kutat, mellyel a napokban készült el. A városi tanács a kut átvétele végett ma délelőtt Pákh Kálmán elnök-

lete alatt *Paku Imre* dr. városi főorvost és *Mágori Sámuel* községi bírót küldte ki. A bizottság a vízjóságáról meggyőződött. Ellenben a kut nem adja meg a szerződés által kikötött 50 liter vizet percenként csak 37 liter, ezért nem véleményezi a kut átvételét. Csánki Imre tekintettel arra a körülményre, hogy a szerződés eme feltételének meg nem felelt, hajlandó a kialakított furási költségtől 300 koronát elengedni.

Betöréses lopás. *Miklós Mária* kenyér sütő asszony ma reggel korán kiment a heti piacra, honnan csak délelőtt térte haza lakására. Mikor *Miklós Mária* haza érkezett, szomorú folognak jött tudomására. Míg ő távol volt a háztól, ismeretlen tettes betört a lakásba és onnan 20 korona készpénzt és három darab aranygyűrűt elloptott. A tettest nyomozza a rendőrség.

Azsiából. E címen lapunk más helyén közölt cikkünkkel kapcsolatban e helyen említjük meg, hogy mint értesülünk, a vendégjognak közhatalóság által történt eme indokolatlan megsértése miatt legközelebb a képviselőházban interpellálni is fognak.

Kártékony növények a tehénjárás. Dacára a perzselő nyári hőségnek, a tehénjárás igen elszaporodtak azok a kártékony növények, melyeknek irtását a törvény rendeli el. A rendőrkapitányi hivatal ez oknál fogva felhívta a tehénjárás gazdaságot a kártékony növények irtására.

A legporosabb utca. Tagadhatatlan, hogy Makóvárosának nyáron a legporosabb, télen a legsárosabb utcája a Kiszombor-aradi állami út, melyet nálunk részben Szegedi — részben Aradi-utcának neveznek. A Szegedi-utca ugyan a Lonovics-sugarutól a marosi föltésig elterülő része csak egyszerű kavics burkolat. Ugyanílyan az Aradi-utca is. Minthogy e két utcán egy télen mint nyáron csaknem egyforma a közlekedés, így itt nyáron óriási a por, télen pedig feneketlen a sár. Van azonban még egy másik hátránya is ezeknek a kavicsos burkolt utcáknak. Ez pedig nem más, minthogy a kavics töltés évről-évre magasabb lesz és a gyalogjáró szintje fölé emelkedik. Ezek a körülmények arra indították Makóváros polgármesterét, hogy felterjesztést intézett a miniszterhez ezen utvonalkának kövel való burkolása iránt. A felterjesztésre ma érkezett le a miniszter válasza, melyben tudatja, hogy hajlandó az utcaát köburkolattal ellátni, ha a város 20 ezer koronával járul a költségekhez és az uttestről lekerülő föltésleges földet elszállíttatja. Minthogy pénzáldozat meghozataláról van szó, a polgármester a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti az ügyet.

Anyakönyvi hírek. *Elhaltak:* Bódi Miklós 66 éves, Hadik Dömötör 73 éves, Gruber Mihály 76 éves, Fodor Sándor 5 óras korában.

Tombola-est. Holnap, csütörtökön este *Weisz Jenő* az „Otthon” kávéház tulajdonosa a kávéház utcai terraszán kitűnő zene mellett fényes tombola-estélyt rendez. Az értékes nyeremény tárgyak, melyek az estélyen kisorsoltnak, a főtéri üzletek kirakataiban láthatók.

[16] Kitűnő kenyér-élesztő kapható: Kiss Károlyné, Nyíri Juliannánál II. ker. Madarász-utca 6. sz. alatt.

Öngyilkossági kísérlet.

Kiragadva a halál torkából.

Az öngyilkosságok statisztikájában csak kevés van olyan, melyeknél meg ne lehetne tudni az öngyilkosság okát.

Az öngyilkossági kísérleteknél pedig rendszerint kiderül az ok. Csak a nagyon megrögzött, makacs öngyilkos jelöltek nem tudják tettük okát adni.

Nem tudják pedig ezek az öngyilkossági kísérlet valódi okát adni rendszerint azért, mert ez némely esetben családi *terheltségen* alapszik.

Ilyen esetről értesít bennünket ma csanádpalotai levelezőnk, hol egy 22 éves fiatal ember, kit még az élet fáradalmai meg se törtek, már is meg akart azoktól szabadulni.

Maga az eset a következő:

Szügyi Kálmán még csak 22 tavaszt látott. Az élet meg sem törte, mégis megunt az, pedig elég jó körülmények között élő szülei körében nem volt semmi baja.

Az életunt fiatal ember ma délelőtt szülei lakásán az istálló gerendájára fölakasztotta magát.

A véletlen úgy kívánta, hogy hozzátartozói az istállóba mentek és megrémülve látták az erőteljes szép ifjút *kékülő arccal lógni egy istrágon*.

Az életunt fiatal embert levágták és még sikerült életre kelteni aléltóságából.

Mikor kérdést intéztek hozzá borzalmas tettének oka iránt, csak maga elé bámult és nem tudott arra elfogadható *felvilágosítást*, okot adni.

Értesülésünk szerint a fiatal ember családjában már többen lettek öngyilkosokká. Így hát ez a szegény *Szügyi Kálmán* is azért nem tudja öngyilkossági kísérletének okát adni, mert bizonyára *terhelt* szegény.

A szép Olga

és a milliomos fiu

Érdekes szerelmi regényről beszélnek napok óta érmelelki úri körökben. Az eset már csak azért is feltűnő, mert egy többszörös milliomosnak azért kellett megszüktetni a nálánál sokkal szegényebb szerelmesét, mert nem akarták a lányt hozzáadni. Úgy indultak el, mintha kocsikázni akartak volna: négyes fogattal, parádésan és amikor Szatmára értek, vonatra ültek és külföldre szöktek.

Ez eset részletei a következők:

Mérek szatmármegyei községben a leggazdagabb ember *Leibach Károly* földbirtokos, aki még csak huszohét éves fiatal ember. Több ezer hold földje van és a törvényhatósági bizottságnak virilis tagja.

Ugyanabban a községben lakik *Fuchs Vilmos* fakereskedő, aki szintén jómódu ember. Fuchsnak van egy gyönyörű szép leánya, a 19 éves *Olga*, akibe a milliomos fiu halálisan beleszeretett. A lány viszonzta *Leibach* érzelmét és már mindenki azt hitte, hogy egypár lesz belőlük. Annál nagyobb volt a meglepetés, amikor *Leibach* a leány atyja elutasította és tudára adta, hogy ne is számítson arra, hogy *Olga* valaha is az ő felesége lesz. A fakereskedő megkérte *Leibach*ot, hogy kiméltse meg a házat a látogatásával és a leányának is megtiltotta, hogy a földbirtokossal találkozzék.

Általánosan föltűnést keltett a viszály az egész vármegyében, mert senki se tudta még csak elgondolni se, mi indította *Fuchs*ot arra, hogy a fiatalok házasságához beleegyezését ne adja. *Leibach* és a szép *Olga* nem estek kétségbe. Találkoztak azután is többször és megbeszélték, hogy megfognak szökni.

A napokban, késő este *Leibach Károly* kiadta az utasítást kocsisának, hogy fogja be a négy legjobb, leggyorsabb lovat, ő maga pedig öltözék parádéba, mert „*nagy utra mennek*.” *Leibach* ezután izgalmas várakozással töltött még egy félórát, amikor lefátyolozva megjelent az udvarra egy karesu hölgy. A szép *Fuchs Olga* volt. Rögtön kocsira ültek és behajtottak Szatmára. Betértek egy előkelőbb kávéházba, a kocsist pedig *Leibach* ezekkel a szavakkal hazaküldte:

Maga most hajtson lassan vissza Mérekre. Nem tud semmit, senki sem mond semmit, bárki kérdezi is. Érti? No isten áldja meg.

A fiatal párnak azóta nyoma veszett. Amely bizonyos, hogy a legelső vonattal külföldre utaztak.

A szökés még akkor éjjel kitűnő, mert a kocsis, amikor hazatért, mindent elmondott. *Fuchs Vilmos* egy magán-detektívet bízott meg, hogy nyomozzon a megszüktött szerelmespár után.

Kiadó ház. Lonovics-sugaraton most épülő házam, melyben négy szoba van, az összes mellékhelyiségekkel november 1-től bérbe kiadó. Dr. Kiss Pál ügyvéd.

A rab munkás temetése.

A kegyetlen fogház.

A budapesti büntetőtörvényszék tizennégy napi fogháza ítélte súlyos testi sértés miatti *Gunyits Károly* és *Gunyits István* betonmunkásokat. A két testvér bevonult a fogházba. A fiatalabb, *Gunyits István* nem tölthette ki a tizennégy napját. Tüdőbajos volt s már a harmadik napon annyira erőt vett rajta a betegség, hogy át kellett vinni a gyűjtőfogházba, ahol néhány óra múlva meghalt.

Halálos ágyához oda hívatta a felügyelőt és azt mondta neki:

— Az utolsó kívánságom, hogy a bátyámmal beszélhessek, mielőtt még meghalok. Hívják fel hozzám.

A gyűjtőfogházban nem teljesítették egy szegény haldokló munkás utolsó kívánságát. A fogház szabályaira hivatkoztak s a szerencsétlennek meg kellett halnia anélkül, hogy a bátyjával beszélhetett volna.

A temetésére százával vonultak ki a betonmunkások. Be akartak menni a ravatalhoz, de nem engedték be őket s így csak az utcáról kísérték a lehallszó gyászéneket. Be a ravatalhoz csak néhány asszonyt engedtek, a halott feleségét és gyerekeit; a bátyja pedig, *Gunyits Károly* öt szuronyos fegyőr között kísérte a gyászmenetet.

A szerencsétlen munkás temetésén akkora tömeg vett részt, hogy szinte tüntetésszámba ment. A sírnál egy betonmunkás tartott bucsuztatót, amelyet sirva hallgattak végig. Azt is mondotta, hogy rögtön adakozzanak a halott hozzátartozóinak s ahogy eltemették a szerencsétlen, a szegény emberek nyomában összeadtak néhány forintot.

Közgazdaság.

Gabona árak:

Irányzat változatlan.

Buza:	10–10.20 K.
Kukorica:	8–8.50 "
Arpa:	7.50–8.00 "

Az árak 50 kilogrammonként értendők.

Hagyma árak:

Vörshagyma:	8 K.
Foghagyma:	16 "

A hagyma árai 100 kilónként értendők.

1911. P. v. 125. sz.

Árverési hirdetmény.

Halál *Pál* kiszombori lakos megkeresésére a nagyszentmiklósi kir. közjegyző távollétében közhírré teszem, hogy az általa állítólag *Sorkán Antal* kanaki lakostól folyó évi június hó 30-án Csák községben vásárolt egy drb hét éves fekete, csillagos mén s egy drb 7 éves, nyári fekete, csillagos, elülső bal s mindkét hátulso végtagjára kesely mén, az 1875. évi 37. t.-c. 347. §. 3-ik bekezdése értelmében Kiszombor község-házánál 1911. évi július hó 28-án d. e. 9 órakor nyilvános árverés útján eladatnak.

Az árverési vételár azonnal, készpénzben fizetendő s a vevő köteles a megvásárolt mént azonnal átvenni.

Árverelőik minden egyes mén után 50 korona bánatpénzt tartoznak letenni.

A ménlovak azon határozott feltétellel adatnak el, hogy hörgősek.

Ha a legtöbbet ígérő a vételárat azonnal le nem fizeti, bánatpénzét elveszti s azonnal ujabban foganatmosítandó árverésen részt nem vehet.

Kelt Nagyszentmiklóson, 1911. évi július hó 25-én.

A kir. járásbíróság vezetője:

Lükő

kir. járásbíró.

Ma
tombolya-estély
az Otthon-kávéház
terasszán.

Ajánlom kiváló minőségű, nagy táperejű

KÉTSZERSÜLTEMET.

Betegeknek, ugyancsak csecsemő gyermekek táplálkozására megfizethetetlen.

Kétszersültemet úgy ízére, mint táperejére nézve felülmúl minden hasonló gyártmányt. — Rendelésre gyógykenyeret (*Graham*) is készítek.

(13) Első Makói Kenyérgyár és Fehérsütőde.

A makói kir. járásbíróstól.
1910. B. 333/2. Kiadmány.
Ő Felsége a király nevében!

A makói kir. járásbíró, mint büntető bíróság becsületsértés vétsége miatt vádolt Papp József elleni bűnügyben a Fekete István főmagánvádló által emelt vád fölött, Makón 1910. évi május hó 27-én Szobonya Miklós kir. aljárásbíró, dr. Kardos László jegyzőkönyvezető, dr. Kiss Pál ügyvéd mint magánvádló képviselője, Lőkös Zoltán ügyvéd jelölt, mint dr. Dózsa Simon ügyvéd helyettese, ugy a magánvádló és vádlott részvételével megtartott nyilvános tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következőleg

ítélt:

Papp József 31 éves, rom. kath. vallású makói születésű és lakos, magyar honos építőmester, nős, gyermektelen, vagyonnal bíró vádlottat bűnösnek mondja ki a Btkv. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségében, melyet az által követte el, hogy 1910. évi május hó 16-án Fekete István magánvádlót Makó város főterén arcul ütötte, ezért a btkv. 261. § alapján a jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt a makói kir. járásbírósnál az 1892. évi XXVII. t. cikk 3 §-ában meghatározott célokra fizetendő, behajthatatlanság esetén a btkv. 53. §-a alapján négy (4) napi fogházra átváltoztatható negyven (40) korona pénzbüntetésre ítéli.

Egyszermind arra kötelezi, hogy a netán felmerülő bűnügyi költséget a kir. kincstár részére az 1890. évi XLII. t. c. 9. §-ában meghatározott végrehajtás terhe alatt megtérítse.

Arra kötelezi, továbbá, hogy Fekete István makói lakos főmagánvádlónak a jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt 60 korona eljárási költséget végrehajtás terhe mellett megfizessen. Dr. Kiss Pál magánvádló képviselőjének díját 60 koronában, dr. Dózsa Simon ügyvéd díját pedig 20 koronában állapítja meg a saját feleikkel szemben.

Elrendeli továbbá a Btkv. 277. §-a alapján, hogy a jelen ítélet jogerőre emelkedése után a „Makói Független Ujság” című lapban a vádlott költségére egész terjedelmében közzététessék.

Indokolás.

Papp József vádolt a tárgyaláson beismerte, hogy Makón 1910. évi május 16-án a Rényi József képviselő jelölt program beszédjének meghallgatása végett történt bevonuláskor Fekete István magánvádlót arcul ütötte és pedig előadása szerint azért, mert Fekete István úgy őt, mint apósát abcugolta s a kifüggesztve levő Rényi József nevével ellátott zászlóra sértő megjegyzéseket tett.

Vádlottnak e beismert cselekménye a becsületsértés vétségét megállapítja, minélfogva őt a bíróságban bűnösnek mondta ki és a rendelkező részben meghatározott büntetéssel sújtotta s a Bp. 479. és 480. §-ai alapján a netán felmerülő bűnügyi s a magánvádlónak okozott eljárási költségben is elmarasztalta.

A büntetés végrehajtásának a felfüggesztését a bíróság indokoltan nem találta azért, mert a tárgyalás folyamán eskü alatt kihallgatott Rácz Sámuel és Garai József

tanuk vallomása szerint vádolt minden előzetes szóváltás és indító ok nélkül ütötte arcul az utca járdán gyanútlanul áldogáló magánvádlót és azért sem, mert vádolt ellen a makói kir. járásbírósnál 1910. B. 172. szám alatt súlyos testi sértés vétsége miatt bűnvádi eljárás van folyamatba s ily körülmények között a bíróság a büntetés felfüggesztésétől kedvező eredményt nem vár.

Az ítéletnek hírlapi közzétételét a bíróság azért rendelte el, mert magánvádló eziránt a tárgyalás folyamán kérelmet terjesztett elő. Makó, 1910. évi május hó 27-én. Szobonya m. kir. aljárásbíró.

A kiadmány hitelül:

Nagy Ferenc,
kezelő.

11870—Bt. 1910.

Ő Felsége a király nevében!

A szegedi kir. törvényszék, mint büntető felebbviteli bíróság becsületsértés vétsége miatt vádolt Papp József elleni bűnügyben a mai napon megtartott nyilvános felebbviteli tárgyalás alapján következőleg

ítélt:

A kir. járásbíró, mint felebbviteli bíróság becsületsértés vétsége miatt vádolt Papp József elleni bűnügyben a mai napon megtartott nyilvános felebbviteli tárgyalás alapján következőleg

A kir. járásbíró, mint felebbviteli bíróság becsületsértés vétsége miatt vádolt Papp József elleni bűnügyben a mai napon megtartott nyilvános felebbviteli tárgyalás alapján következőleg

Szeged, 1910. július hó 11. Hevessy s. k. f. b. elnök, Laskovics s. k. ft. jegyző.

A kiadmány hitelül:

Nagy Ferenc,
kezelő.

Hogy ezen ítélet 1911 április hó 4-én jogerőre emelkedett hivatalosan igazolom.

Makó, 1911. július hó 24.

Ritter
kezelő.

← Arjegyzék! →

I. rendű kis üsti valódi szeszmentes pálinkák literenként 1 ft.

Nagyobb vételnél nagyobb árengedmény!

Igen jó minőségű pálinkák 62, 70 és 80 krajcár literenként. Ezeknél a minőségeknél és nagyobb vételnél nagyobb árengedmény van!!!

Mindennemű munkáspálinkák legjobb minőségben 52, 46 és 40 krajcár literenként

Iritz Sámuel özv. cégnél mindennemű édes italok kedvező árban kaphatók! (12)

Cséplésre szükséges italok

pálinkák, borok

és elsőrendű

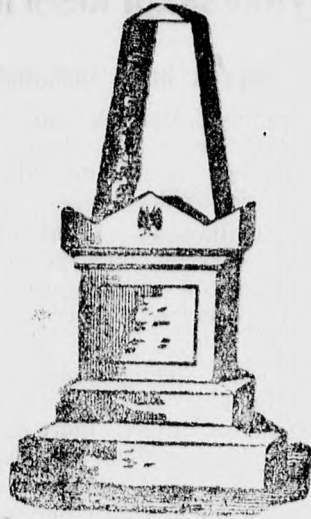
kőbányai sörök (12)

legjobb minőségűek előnyös árban kaphatók Iritz Sámuel özv. cégnél.

BODOR SÁNDOR
könyvkötő

Elvállal minden e szakba vágó munkák elkészítését, hivatalos könyvek, valamint magánkönyvek bekötését erős és izléses kivitelben jutányos árak mellett.

Makó, Deák Ferenc-utca.

Valódi márványból
készít sarköveket

Glück Lajos,

kőfaragó

(1) Makó, Szegedi-utca.

Ahol a sarkövek faragásáról és teljes készítéséről mindenki bármikor meggyőződhetik.

Raktáromon mintegy 500 darab áll választékul.

Nyomdász-

tanulók és tanuló-
leányok fizetéssel

felvétetnek a

„M. F. U.”

könyvnyomdájában.

Egy jó órát szerezhethet magának

vagy divatos arany- és ezüst ékszereket m. kir. fémjellel ellátva rendkívül jutányos árak mellett. Menyasszonyoknak és vőlegényeknek 10 százalékos árengedmény. Erős vasuti és munkás órák pontosan beszabályozva jótállás mellett. Régi nagy tört aranyat a legmagasabb árban veszek vagy új tárgyakra becserelem. Különlegességek divatos női órákban és ékszerekben. Midőn biztosítom a n. é. közönséget a legszolidabb kiszolgálásról, b. pártfogásukat kéri

VIDOR MANÓ óras- és ékszerész

Makó, (főter) az „Otthon”-kávéház mellett.

Nyomatott a „Makói Független Ujság” villanyerőre berendezett műintézetében Makón.